

TRĂZARDEALULUI

653
Dlui Cherecheș Dumitru, plugar
KISBÁNYA
up. Alsófernezely
Szatmár m.

Editor responsabil:
Prof. Dr. EMIL HAȚIEGANU
Redactor responsabil:
GH. V. GIURGIU

A MAGYARORSZÁGI ROMÁNOK SZÓCSÓVE
ORGAN DE AFIRMARE AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA
REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA: KOLOZSVÁR STR. DEÁK FERENC 36.
TELEFON: 17-49 Căsuța postală Nr. 3

Costul abonamentului:
1 lună: 2.50 pengő; 3 luni 7.20 pengő;
6 luni: 14.40 pengő; 1 an: 28.80 pengő.

Din bătrâni

Sgârcitul

strănge și îngroapă — nu pen-
el, ei pentru cei din urmă.
No fi zgârcit peste fire, că — bo-
sărac — ninie d'aici cu el duce,
ind în vezi se duce.
Părinte sgârcit — dobândește
nil risipitor spre a sa pedeapsă.
Mai lesne mortul va grăi decât
ampul va dăruia.
Seumpul averea în pământ și-o as-
de ea nici cei din urmă să se în-
selească de ea.
Seumpul în vis când cheltuiește —
ziua se tânguiește.
Seumpul cu înșelătorul, — lesne se
voiesc.
Seumpul mai mult păguoște și le-
pul mai mult aleargă.
Seumpul pe Domnul învinovățește,
ce a făcut săraci, iar nu pe sine,
ce nu se'ndură de săraci.
Seumpul sat n'are, dar nici rod din
veea lui vede.
Seumpul se roade însuși pe el, că
re ce mânca.
Seumpul seoate dintr'un buzunar și
gă în celalalt, zicând că a mâncat.
Seumpul e batjocura lumii.
Seumpul de i-ar da ștreang fără
ță, lesne s'ar spânzura.
Seumpul de bani se stăpânește, iar
el de bani.
Seumpul de șoareci pace are, că
nu ce roade.
Cel larg la mână, gândul lui îl
mână, la cele mai mari.
Cel larg la mână pe alții îndestu-
ză și pe sine flămând se lasă.

* * *

Omul ca să dobândească — trebuie
muncească. Iubirea de muncă
ere i-ți bagă în pungă. Omul după
muncă, se bucură de muncă.
Orice sămânță să o uzi cu sudoarea
meii tale — dacă vrei să-ți dea rod
mai mare.
Vremea muncii să n'o pierzi la bău-
ri și jocuri, ca nu cumva să ajungi
eri pe alocuri. Gol la sapă, gol la
săsu, la arătură cu sudoare, seceră
nădușală, la strângere cu hârnicie,
alergi cât vei putea, ca toate la
vremea lor să le aibi fără sminteală.
Ziua în care nimic n'ai muncit, zi
în zadar ai trăit.
Când nimic nu muncești, atunci
câtuiești — că la răutăți gândești.
Munca ar pieri — când leneșii ar
mpărăți.
Munca — viața, lenea — moartea.
Munca la început grozavă se pare
lenea foarte dulce, dar la sfârșit
na-ți aduce bogăție și cealaltă ca-
rie.
Munca — mamă bună, lenea —
mamă vitregă.
Cel ce ziua nu muncește, n'are drept
să se odihnească.

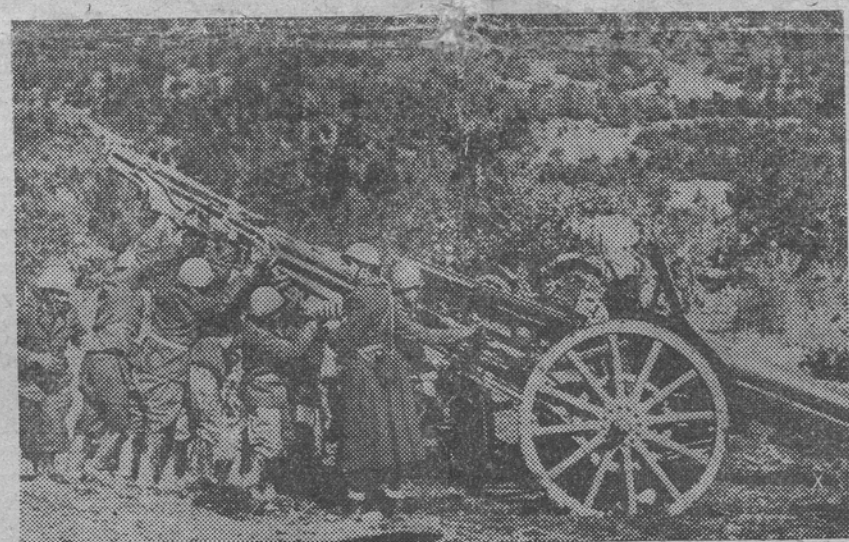
* * *

Când banul se arată, dreptatea se
scunde.
Nici calul fără frâu, nici banul fără
inte — îl poți ține să nu fugă.
Bani îndestui și cei proști pot avea,
dar mîntea întregă puținii o pot pă-
tra.

Când lipsește benzina...

Din cauza lipsei de benzină, pe străzile marilor orașe din apus au început să apară vehiculele curioase din clișeu alăturat, menite să înlocuiască automobilele de piață, obligate să șomeze. Doamnele preferă mai ales acest nou mijloc de locomoțiune, în plimbăriile lor prin oraș.

Bateria italiană în poziții pe frontul oriental

Războiul nervilor în Turcia

— Svonuri tendențioase despre remanierea guvernului din Ankara —

BUDAPEST, 5 — Ziarul „Mai Nap“ scrie: „Din știrile sosite la Ankara rezultă că de câteva zile s'au lansat știri despre eventuala remaniere a guvernului turc. Cerculile competente turce au refuzat să facă declarații și chiar și cercurile politice au primit cu multă rezervă aceste știri izvorâte din sursă anglo-americană. După părerea cercurilor neutre, aceste știri sunt armele cu care propaganda engleză vrea să ducă războiul nervilor. Scopul acestui război de nervi este să determine Turcia la intervenția armată în favorul intereselor britanice.

PRESA AMERICANĂ INTRIGĂ ANGLIA SĂ ATACE TURCIA

Istanbul, 5. (Stefani.) Presa turcă comentează cu vie indignare articolul amiralului Sterling, apărut în ziarul american „Star“.

Ziarul „Ikdam“ arată, că articolele apărute în presa americană instigă în mod vădit Anglia să atace Turcia și să transforme astfel Turcia neutră de până acum, într'un stat beligerant. (MTI.)

Trimisul președintelui Roosevelt pe lângă Sf. Scaun a plecat spre Roma

NEW-YORK, 5. (Stefani.) — D. Taylor, trimisul personal al președintelui Roosevelt pe lângă Sfântul Scaun, a plecat împreună cu soția sa prin Lisabona la Roma. D. Taylor a stat până acuma timp mai îndelungat în Statele-Unite din motive sanitare. (MTI.)

Generalul Dentz și alți 47 ofițeri francezi au fost puși în libertate

BEIRUT, 5. (Reuter.) — Generalul Dentz, fostul guvernator francez al Siriei, însoțit de alți 47 ofițeri francezi a sosit la Beirut. De aici generalul Dentz va pleca în Franța. (MTI.)

Generalul Jodl a predat marelui Mannerheim Crucea de fier

HELSINKI, 5. (DNB.) — Din încredințarea Führerului, comandant suprem al armatei, generalul Jodl a înmănat Jol marelui Mannerheim crucea de cavaler al ordinului Crucii de fier. (MTI.)

Distrugător american atacat de un submarin necunoscut în largul Atlanticului

WASHINGTON, 5. (DNB.) Ministerul marinei anunță, că distrugătorul american „Greer“, care transporta curierul poștal spre insula Islanda, a fost atacat Joi dimineața de un submarin. Torpila submarinului n'a atins distrugătorul. Distrugătorul a aruncat bombe de adâncime, dar rezultatul acestui contraatac nu este cunoscut. (MTI.)

Primul transport de benzină americană a sosit la Vladivostok

NEW-YORK, 5. (Stefani.) — Posturile de radiodifuziune americane au anunțat că este primul vas care a transportat benzină destinată Sovietelor a sosit la Vladivostok.

Acest comunicat desminte relatările anterioare a ziarelor americane, care susțineau că de câteva săptămâni ar sosi în porturile sovietice transporturile de benzină și de petrol din America. Dintr'o relatare mai recentă reiese că încă 3 vase americane ar naviga prin apele japoneze spre Uniunea Sovietică. (MTI.)

Anglia anunță bombardarea orașelor italiene

ROMA, 5. (MTI.) — Ziarele italiene anunță că generalul Bierce, comandantul secției de bombardiere al aviației britanice, a declarat următoarele:

„Îndată după ce nopțile vor fi mai lungi, vom reîncepe atacurile noastre împotriva teritoriului italian. Bombardierele noastre moderne cu lungă rază de acțiune, vor putea bombardarea nu numai marile centre industriale, dar pot ajunge și deasupra Romei. Comandamentul bombardierelor nu se lasă impresionat de sentimentalism fals.

Alte condamnări la moarte pronunțate de tribunalul militar din Lyon

VICHY, 5. (DNB.) — Tribunalul militar special din Lyon a pronunțat 17 sentințe de condamnare în cauza comuniștilor acuzați cu activitate potrivnică siguranței statului. Doi acuzați au fost condamnați la câte 10 ani, 4 acuzați la câte 5 ani, iar ceilalți dela 1 an până la 4 ani muncă silnică. (MTI.)

Operațiunile din regiunea Tobruk au fost reluate

BERLIN, 5. — Agenția telegrafică „DNB“ a fost informată că trupele engleze sub scutul carelor de luptă au încercat la 2 Septembrie să se apropie de pozițiile germano-italiene situate în partea de Est al orașului Tobruk. În urma focului concentric al aliaților, trupele engleze au fost silit să se retragă. În sectorul de Vest evenimentele s'au petrecut la fel, artileria germană a împrăștiat și aici formațiunile britanice, care au încercat un atac. (MTI.)

GRAI ȘI SUFLET ROMÂNESC

Părintele folklorului transilvănean:

ION POP-RETEGANUL

(1853—1905)

Din lumea satelor — acolo unde plâng isvoarele de munte, unde fiecare colț își are tainele lui, unde plutesc farmecele firii, — se ridică vâjnoși ca stejarii, elitele unui neam și apostolii crezului de mâine. Popoarele vorbesc prin ei, urmează învățămintele lor, bătătoresc drumul avântului mesianic. Aceștia întrupează geniul și toată sensibilitatea unui neam. Ei ascultă o melodie turburătoare, melodia tainelor celeste. Ei cuvântă din buciumul unui dor înaripat. Ei preamăresc lumina luminii, înțelepciunea și adevărul. Bucuria lor e bucuria celor mulți; sufletul lor, e coarda de jale a mulțimilor. Pe-acești neistoviți pribegi ai gândului, cuvine-se să-i cinstim, să le încreștăm în grinda timpului, un semn de prețuire, o adâncă și pioasă recunoștință.

Dascălul ce-și înțelege misiunea, e — aproape întotdeauna promotorul ideilor de însănătoșire morală, pildă vrednică de urmat în munca lui de harnică albină. Retras undeva într'un sat de munte, în orele libere de peste zi, sau la lumina palidă a lămpii cu gaz, răsfoiește cărțile bătrâne, orânduiește materialul adunat de prin cele sate: povești, hore, chiuituri, orații de nuntă, ghicitori, etc. Clasificând acest material, el aleargă la stupul altor creații, streine de cunoștințele lui. Antenele îi sunt prea slabe ca să deslușească conținutul acestora. Și el totuși se străduiește zi și noapte, cu tâmpilele înfierbântate, dibuind cărarea ce-o are de parcurs. Pe fruntea lui, pogoară-se raza mulțumirii, ploaia binefăcătoare a luminilor cerești. Mierea adunată, o toarnă din belșug în fagurul cărții al basmelor de aur. Cine-i va putea să-și dea seama de valoarea acestui unchiuș sfântos toată strădania, clipele petrecute în prezența opaițului fumegând, drumurile anevoioase bătute prin ploii și tină, privațiunile ce și le-a impus în viață? Nimeni!

Unchiușul nostru, prietenul cu inimă de aur, care se învrednicește de-o aleasă cinstire — acest apostol neobosit al satelor și stâlp de lumină în furtuna de valuri ce ne bântue, — este Ion Pop-Regaganul, căruia pe bună dreptate i se cuvine epitetul de Părinte al folklorului transilvănean.

Intr'un sat de pe Valea Someșului, cu bordeie răsfirate, cu zumzet de albine și șuer de mierle, vede lumina zilei un copil dolofan și aprig la uitătură e ficiorul lui Dumitru și-al Mărinei, oameni săraci, harnici și cu frică de Dumnezeu.

Ia să-l lăsăm acum pe unchiușul nostru, să-și deschidă dăsașa amintirilor, ce le reproducem din revista „Convorbiri pedagogice“ din anul 1887:

„Casa în care m'am născut, era un bordeiaș de nuiete, în furci bătute în pământ, acoperită cu paie, și cu două ferestri mici, ca două coale de hârtie. Tata era om sărac, scăpase de iobăgie cu pământ puțin și fără vite. Când m'am apucat eu, avea doi porci, mai târziu avea și boi și oi; iar după ce erezi*) dela unchiul Gheorghe vre-o doi bani, făcu casele în care șede astăzi.

De micuț umblai și eu ca alți copii de țaran, la oițe, firește începutul îl făcui cu păstorirea găștelor, unde făcui cunoștință cu Pilaton și Ciucuran, doi băieți de țigan, din care azi unul e vaivodă la țigani dela noi și are un copil de-l chiamă Gheorghică, pe care-l poartă cu fes turcesc, roșu ca para focului. Pilaton și Ciucuran îmi erau buni prieteni până aveam merinde, dacă mi se găta merindea, oh, atunci ni se cam ciunta prietenia, dar a doua zi o încheiam d'a capo.

În acea vârstă, aflam multă poezie în cântarea:

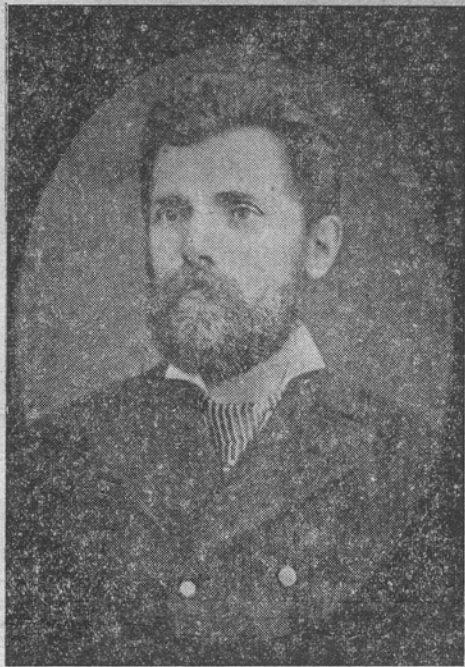
Astă vară pe seliște
Am fost păcurar la găște,
Astă vară pe epoare,
Am fost păcurar la cioare....

Avansai însă, devenii păcurar la oi, apoi iarna la școală la noi în sat, la dască-

*) se împrumută.

lul Ion Dan. El era atunci tânăr, îi ziceam domnișor. Dar n'a stat numai un an la noi, apoi a venit unul Grigore Iuga, preparand de Năsăud. Dela acesta am învățat ceva. După el urmă dascăl în Reteag, Ion Oltean. La toți umblam iarna la școală și dela toți deodată cu paștile începeam păstoritul vitelor.

În toamnă anului 1865, am stărui să mă ducă tata la școală la Năsăud. Asta era a treia toamnă de când stăruiam pe lângă tata să mă ducă la școală, dar el nu se învoia, nu că doar ar fi urât învățătura, nu, ci el zicea: de dau pe Ion la școli, știu că se înstreinează de-acasă cași unchii mei! În cele din urmă am isbutit eu!...

Ion Pop-Regaganul

Incă până eram învățător în Vâlcelele rele, cerui dela Comitetul Asociațiunii transilvane să-mi dea foaia „Transilvania“, toate cursurile apărute până atunci, cu preț scăzut. Și-o căpătai. Din ea mă amorezai în cetire, dela oamenii din sat cerialm cântece și povești etc., dar nu aveam curaj să le public undeva, temându-mă că m'or rade redactorii de le voi trimite. Ca învățător în Baru Mare, izolat cu totul de lumea externă, în trei ani de zile puțin am părăsit casa, cu deosebire iarna nu puteam, nici că aveam unde ieși. Astfel, ca să-mi treacă timpul mai iute, să nu mă prindă urâtul, trebuia să fiu neîntreput ocupat; cetiam scrieri de-ale bătrânilor noștri și scriam ceea ce puteam, cu deosebire adunam material pentru literatura populară, care-mi era foarte dragă....

În viața mea am organizat 5 școli: cea din Vâlcelele rele, Baru Mare, Bouțariu, Buciumșasa și Sâncel, iar școlile din Orlat, Lisa și Rodna, de nu am contribuit la ridicarea nimbului lor, cel puțin le-am ținut în stare în care le aflasem. Nu pot suferi om leneos, tândalos, din care cauză mi-am atras adesea dușmănia, combătând lenea deopotrivă cu neglijarea limbii materne. Din toate celea până aici zise, se vede că nu am făcut mai mult decât îmi impunea datoria.

Că m'am ocupat în timpul indiferent cu literatură, e drept, dar ce trebuia să fac? Cu ce era să omor vremea, de seara de când lăsăm copiii acasă și până dimineața ce se adunau iarăși? De somn se mai satură și omul dela o vreme, apoi în groapă n'om avea alt lucru, putem tot dormi. Iar salariul dascălesc nu-mi permitea și nu-mi permite să umblu numai din petreceri în petreceri, deci am stat și stau la masă, cetesc și scriu ce am și ce pot. Pe cale autodidactică mi-am însușit nițel limba germană și maghiară, cât mă pot azi folosi de opuri din limbile acelea, că la perfecție nu le-oiu duce până-i cucul-cuc!

A scrie începuși mai întâi în Gura Satului, apoi în Cărțile săteanului român, după aceea în Familia, Noua bibliotecă română, prin unele calendare, Observatoriul, Transilvania, Școala română, Foaia școlastică, Telegraful român, Gazeta Transilvaniei, Contemporanul, Gazeta Poporului și Tribuna. Când eram în Sâncel, mă angajasem colaborator la foaioara amicului Gr. Sima, apoi la redactarea și edarea Cărților săteanului român, care o purtai un an de zile ca să mă bag în datorii; mai în fine, lucrai la revista Convorbiri Pedagogice, aproape un an de zile, care-mi umplu punga de nimic, iar în prezent colaborez la revista „George Lazăr“.

Din materialul literaturii populare, publicai opșoarele „Trandafiri și vioarele“ în editura dlui N. F. Negruțiu din Szamosuj-

vâr și „Țigani“ în editură proprie ambele au slabă trecere, semn că dat scumpul material unor oameni mari să-l publice, atunci doar ar mai mare trecere. De un an și mai îmi zace nepublicat un tom de Povestele delenești; de prezent lucrez mai mult la literatura populară, am preste patru poezii populare și aproape la o sută subiecte din mitologia poporului român. Când vor vedea lumina tiparului, m'ar interesa.

Ne punem și noi întrebarea: dacă aceste tonuri de basme și subiecte din mitologia poporului român, au fost tipărite? Cine-și va lua sarcina de a le publica? Cine-și va lua sarcina de a le da la bun sfârșit munca începută de noi înaintași?

VICTOR I.

Seara

Pe trepte din lavă de aur topit,
Seara coboară în vis de tăcere
Și 'nvăluie lacul în codru pitit
Cu'n zâmbet edenic plin de mistere.

Pe luciul apei ning frunze din codru
Sub raze de lună răsfrânte senin,
Iar teiul, — de vraja lacului sobru,
Argintul din frunze și-l tremură lin.

Prin crengi profilate pe cer înstelat,
Un glas cristalin se aude în noapte...
E-un plâns de harfă pe aripi purtat

Prin codrul bătrân în dulce văpaie...
Pe spuma de lac, dulci doruri în șoapte
Ingână luntrașul sub luna bălaie...

ION CHEREJAN

Poșta de campanie

— Dela plăcile de ceară ale romani lor până la cărțile poștale sonore

Forma primitivă a poștei de campanie a fost cunoscută chiar și în timpurile preistorice. Știrea victoriei a fost transmisă din Marathon la Atena prin curierii speciali. Chiar și în acele vremuri, dar mai ales mai târziu la romani, erau mult răspândite plăcile de ceară, care erau trimise la destinație prin curieri.

În evul mediu țările erau străbătute de curieri speciali cari aveau misiunea să transmită știrile importante. Din documentele istorice rezultă că împăratul Maximilian I. a organizat în anul 1496 un serviciu postal de campanie sistematic între Germania și localitatea Sondrio din Italia. Acest sistem a fost imitat și de alți comandanți militari și mai ales în veacul al XVIII-lea a fost perfecționat de prusaci și de austriaci în cursul numeroaselor războaie.

În Prusia poșta de campanie a fost introdusă de regele Frederic-Vilhelm I. În timpul războiului de 7 ani și în campaniile lui Napoleon au funcționat Oficii poștale de campanie, utilizând funcționarii poștali repartizați la aceste servicii speciale.

În războiul din 1871 germano-francez, serviciul postal de campanie a dat dovadă de un progres uriaș, iar în timpul războiului mondial din 1914—1918, poșta de campanie a dezvoltat o activitate uriașă. Poșta de campanie germană a funcționat în războiul mondial cu 740 de centrale și cu 13.000 de funcționari. Această poștă a transportat de pe front în interiorul țării 11 miliarde de scrisori și alte obiecte poștale, iar invers 18 miliarde de scrisori, mandate, colete și alte obiecte.

Poșta de campanie germană și-a început activitatea și în războiul actual cu 3 zile după începerea ostilităților împotriva Poloniei. Pentru a ne da seama de activitatea ei este suficient să amintim circulația din Decembrie 1940. Poșta de campanie a înmănat soldaților 66 milioane colete, 240 milioane scrisori și cărți poștale. Prin aceasta s'a stabilit o legătură permanentă între trupele luptătoare și familiile soldaților.

Cum nu fiecare soldat este în stare să scrie singur, ci e nevoit să recurgă adeseori la bunăvoința camarazilor, a ofițerilor și a surorilor de caritate, pentru a așterne pe hârtie dorințele lor față de cei de acasă. Oricum însă, dorul de a comunica personal cu cei de acasă trăiește viu în sufletele soldaților.

Societatea de Cruce Roșie germană să vie în ajutorul soldaților răniți a organizat un sistem cu totul modern. Astfel răniții s'au pomenit că li s'a adus de înregistare în sală și astfel bolnavii ne cu graiu viu în microfon, ceea ce să aștearnă pe hârtie.

Aparatul este purtat din sală în sală și eternizează pe plăci mulțimea gândurilor, salutarilor, întrebărilor și răspunsurilor, cari cu o zi mai târziu prin cartea sonoră, provoacă surprize și bucurii în cercurile celor de acasă.

Poșta de campanie sonoră, duce bucurii, iar celor de acasă fericire și unitatea frontului și a căminului, ca în al timpului și al evenimentelor mari.

Omul care nu se roagă nu e creștin

O minunată carte de rugăciuni ACATISTIERUL BOGAT și este ilustrat, ieșit de curând din tipografia Episcopiei ortodoxe române din Kolozsvár.

Cartea publicată în excelentă ediție grafică cuprinde Acatistierul nostru Isus Hristos, Curatei Fecioare Maria, al Sfinților Iosif și Petru și al Sfinților Ioan Botezătorul, Iosif și Gavriil, Gheorghe și Antonie cel Mare. Acatistierul bogat, legat în costă 3.80 P.

Comandați-l la Librăria Episcopiei din Kolozsvár, P. Hitler 2.

Inscrierile la Școala Normală de fete din Szamosujvár

au început. Sunt locuri libere în toate clasele I, II, III și IV (corespunzând claselor VII și VIII din trecut).

La Școala Normală sunt vacante două locuri de învățătoare la Școala aplicativă și două posturi la Internatul Normal.

Linia fortificată „invizibilă” dela Tobruk

— 170 de cazemate perfect camuflate apără Verdunul Africii. Cazemate sapate în stâncă care rezistă obuzelor grele și atacurilor Stuka —

— Situația după căderea înălțimilor dela Ras el Medanar —

În deșertul Cirenaicei din primele zile ale lui Aprilie trecut, se dau lupte înverșunate între garnizoana britanică fortificată între zidurile de piatră ale orașului Tobruk și forțele asediatoare italo-germane. Ofensiva vijelioasă a generalului Rommel a reușit să respingă pretutindeni pe englezi peste

granițele Cirenaicei, singurul punct în care britanicii se mai mențin, cu toate atacurile înverșunate ale germanilor, a rămas Tobrukul.

În cele ce urmează vom afla secretul rezistenței pe care de atâtea luni de zile reușesc să o opună englezii la Tobruk.

Un corespondent german de război, a publicat recent pentru prima dată o icoană autentică despre luptele înverșunate,

săpată în terenul stâncos al deșertului. Betonul și stâncă naturală oferă cazemate lor o protecție excelentă împotriva tirului

Mai de mult fortificațiile africane aveau forme aproape medievale, cu turnuri și ziduri de apărare.

care se dau pe frontul din fața Tobrukului și cari durează pe întreg frontul african încă din primele zile ale luni Aprilie, având intensitate maximă pe litoralul Cirenaicei.

Sistemul de fortificații din fața Tobrukului, numără exact 170 de cazemate,

artileriei inamice. Pe lângă toate aceste trebuie adăugat faptul că niciuna din aceste cazemate nu se ridică la suprafața solului înconjurător, încât poziția lor este cu desăvârșire de nerecunoscut în mijlocul terenului stâncos și accidentat. Aci natura însăși s'a îngrijit de o camuflare, pe ca-

Acum după experiențele războiului modern, cazematele sunt invizibile și se identifică cu terenul înconjurător.

care nu sunt însă înșirate în linie dreaptă, ci ocupă o importantă întindere în adâncime, fiind răsfirate în scară — după cum aflăm din relatarea corespondentului de război german. Fiecare cazemată este construită într-o adâncime de cca 1.50 m.

re în Europa nici cel mai iscusit artist nu ar fi în stare să o realizeze.

Străpungerea liniei de fortificații „invizibilă” dela Tobruk prin tirul artileriei, ar întâmpina greutăți uriașe. Tirul trebuie lăsat la voia sorții și numai întâmplarea

dacă ar putea face ca obuzele să nime-rească exact corpul cazematei betonate. Impotriva lor și atacul în picaj al avioanelor Stuka rămâne fără efect, deoarece pilotul are în fața lui o sarcină imposibil de realizat cu exactitate de 100 la 100, anume de a ținti și a lansa bomba exact în mijlocul cazematei, atât de artistic ascunsă printre sfârmăturile de stâncă din împrejur.

O lovitură aproximativă în apropierea cazematei nu poate avea nici un efect, din cauza terenului stâncos, care are rezistența oțelului. Numai loviturile în plin ar fi în stare să scoată din luptă asemenea poziții betonate.

Cazematele sunt legate între ele de șanțuri de comunicații acoperite și protejate, care duc la posturile de luptă de dimensiuni relativ reduse cca. 20 m. diametru. Aceste posturi nu sunt ocupate de apărători decât în ultimul moment al atacului, oferind posibilități defensive excelente împotriva oricărui atac, din oricare direcție ar veni.

Infanteria și trupele de asalt germane au reușit în primele zile ale ofensivei lor din primăvară să pătrundă adânc în sistemul de fortificații dela Tobruk, sistem care diferă de ori care din liniile fortificate existente din Europa. Totuși comandamentul german a trebuit să vadă că elanul atacului în condițiile de teren date, nu putea să aibă rol hotărâtor asupra desfășurării acțiunii. În consecință „atacul s'a prăbușit” — constată corespondentul de război. Cu toate aceste o nouă acțiune, pregătită cu noi metode și mijloace corespunzătoare, a avut drept rezultat ocuparea de către armatele germane din Africa a înălțimilor dela Ras el Medanar, care domină regiunea Tobruk-ului și de unde până acum englezii aveau posibilitatea să urmărească mișcările forțelor italo-germane până în cele mai mici amănunte.

Lupta aceasta a durat mai multe zile și a fost extrem de îndârjită, sub cerul de foc al deșertului Cirenaicei.

Asediatorii Tobruk-ului în posesiunea acestor poziții, care constituie un excelent punct de plecare pentru un mare atac, desigur, că nu vor întârzia să-și încerce din nou norocul. Se va vedea atunci, cum vor putea să reziste cazematele dela Tobruk, considerate până acum inexpugnabile. (Uta.)

Știri

— D. profesor dr. EMIL HAȚIEGANU fiind actualmente fără telefon atât la locuință cât și în birou, roagă persoanele care ar voi să i se adreseze, să-l caute personal, prin scrisori sau telegrafic.

— BIROUL ADVOCATIAL Hubic Alexandru funcționează în Ermihályfalva, Bihar m.

— REPREZENTANTUL pentru provincie al administrației ziarului nostru d. GRIGORE BOTU, se află de prezent la Oláhszentmiklós, în vederea achiziționării de abonamente noi și vechi, precum A ANGAJA ORICE LUCRĂRI DE TIPOGRAFIE și de a face reclame pentru Calendarul Tribuna Ardealului 1942. Rugăm cititorii noștri să-i acorde tot sprijinul.

— Dr. PASCU LAURENȚIU, medic, consultă în Beszterce, Magyar-utca 2.

— INSCRIERILE LA ȘCOALA GERMANĂ (școala primară cl. I—IV și școala civilă cl. I. și II.) durează până la 6 Septembrie și se face în clădirea veche a școlii, Str. Kossuth Lajos Nr. 1. Serbarea de deschidere a anului va avea loc în 15 Sept. ora 9. a. m.

ATI ȘTIUT că un stejar de mărime obișnuită are cam 70.000 frunze? Din Iunie până în Octombrie se evaporază prin aceste frunze 110.000 litri apă. Numai nu știu cine o fi numărat frunzele stejarului și a socotit apa evaporată de stejar.

UN FABRICANT de hârtie din Germania a făcut o socoteală cât timp trebuie ca un copac din pădure să fie prefăcut în jurnale gata de citit. A socotit deci timpul. A tăiat copacul, l-a adus la fabrică, l-a făcut bucăți, bucățile au fost prefăcute în file subțiri, aceasta în pastă, pasta fu prefăcută în hârtie, hârtia pusă sub presă la tipar și... ziarul gata. Toate aceste prefaceri, dela copac la ziar, au durat 3 ore și jumătate.

ASTRONOMII arată, că soarele are 6000 grade căldură la suprafață, iar la mijloc 40.000.000 grade.

UN BRAD mare produce cam 20 kg. rășină, din care se scoate esența de terpenină și colofoniu (sacáz), afară de alte întrebuintări casnice.

INVĂȚAȚII spun, că depărtarea între pământ și soare este cam de 152.000.000 kilometri.

SE IMPLINESC acum, o sută de ani de când au fost inventate chibriturile. Au fost inventate de către un student la universitatea din Viena. Acesta și-a vândut invenția unui fabricant de produse chimice, care perfecționând chibriturile, le-a putut fabrica în număr mare, umplând lumea de ele. Astăzi aproape nu e om pretutindena care să nu întrebuinteze chibriturile.

CEA MAI LUNGĂ șosea din lume e de 5955 km. și se află — bineînțeles — în America. Ea leagă New-York-ul cu San-Francisco, adecă străbate America de Nord de-acurmezișul.

SE SPUNE că Finlanda (o țară din nordul Europei) e singura țară unde nu se află analfabeți (neștiutori de carte).

MĂTASE ARTIFICIALĂ DIN LEMN DE MESTEACĂN. Din Stockholm se anunță, că cercetările profesorului Häglund au stabilit, că lemnul de mesteacăn este propriu pentru prepararea amestecurilor din care se poate foarte ușor fabrica mătăsă artificială. Profesorul Häglund face cercetări în această direcție încă din 1936, din încredințarea Academiei suedeze, descoperirile lui sunt foarte importante pentru economia suedeză, deoarece se știe, că această țară nordică dispune în pădurile sale de foarte multă esență de mesteacăn, care constituie aproape 8% din întreg materialul lemnos al Suediei.

Cetiți și răspândiți „Tribuna Ardealului”

Biblioteca „Tribuna Ardealului”

Au apărut și se află de vânzare la toți chioșcarii și depozitarii:

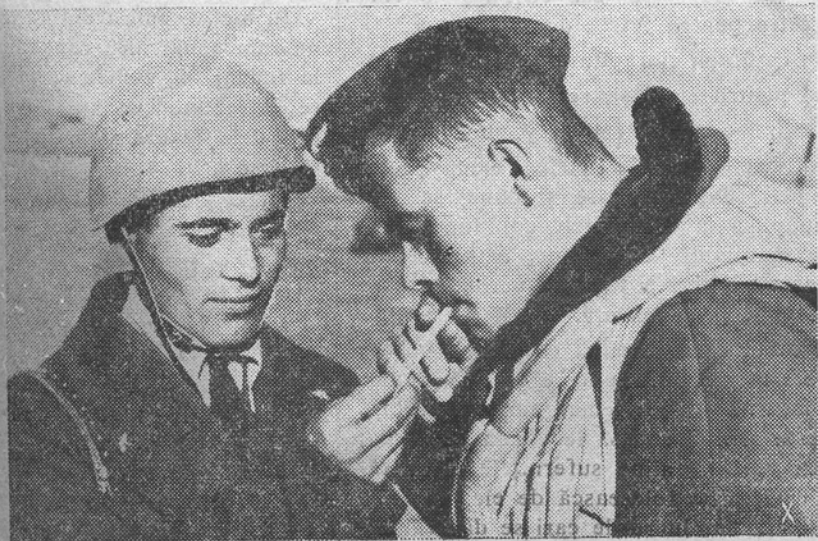
Nr. 1. De pe Mureș și Câmpie — hore și chiușuri. 30 fileri.

Nr. 2. Iosif Vulcan — 100 de ani dela nașterea lui — de Preot Ion Georgeșcu. 20 fileri.

Nr. 3. Doine și Balade — Obiceiuri de nuntă. — Culegeri de folklor de pe Mureș și Câmpie. 20 fileri.

Nr. 4. Veche cultură românească în „Țara Biharei” — de Prof. Vasile Vartolomei. Prețul 50 fill.

— S'A PIERDUT aparat de fotografiat Leica Nr. 366397, Summar Nr. 205668. Recompensă mare. La Adm. ziarului, Deak Ferenc-u. 36.

Frăția de arme germano-italiană în Africa.

Cum se face educația copiilor în Japonia

— Unde cearta și bătaia sunt noțiuni necunoscute pentru copii. Strada oferă copiilor școala vieții. Filmele americane acată copiilor cum nu trebuie să se poarte japonezii —

„In Japonia copiii nu plâng”, m'a asigurat prietenul meu d. Komoa, când m'am hotărât să mă stabilesc într'un mic hotel japonez construit din lemn cu zidurile de hârtie, în încăperile cărui erau „găzduiți” între alți musafiri și cinci copii sugaci. N'am vrut să cred această minune. Trebuie să recunosc însă, că d. Komoa a avut dreptate. Nici atunci și nici mai târziu n'am auzit în Japonia copil, care să plângă sau să țipe ca și copiii noștri. Nici ziua și nici noaptea, nu le auzi gura — nici acasă, nici pe stradă, nici la teatre sau la cinematografe, unde îi întâlnești dealfel foarte des deoarece mamele lor îi poartă cu ele încă dela vrâsta de 2 săptămâni. De regulă copiii, oricât de mici ar fi, dorm liniștit, legați în spatele mamelor lor, cu capul aplecat pe umărul mamei și numai când sunt flămânzi, îi auzi gânguri.

În Japonia felul de a fi a copiilor, este cu totul deosebit de acel al copiilor europeni. Bine înțeles și educația care li se dă este deosebită de educația obișnuită a copiilor din Europa. A certa sau a bate un copil în Japonia, este considerată o adevărată crimă. Limba japoneză dealfel nici nu cunoaște expresiile tari cu cări subliniem noi educația copiilor noștri. Cu toate acestea copiii japonezi, și fără ceartă și bătaie, sunt ascultători și au o comportare exemplară. Nu se bat, între ei nu se ceartă, fiindcă brutalitatea le este necunoscută și fiindcă niciodată n'au văzut dela părinții lor așa ceva. Chiar și discuțiile mai violente sunt rare între cetele de copii. Aceasta nu însă pentru că nu ar avea temperament. Dimpotrivă. Fetițe și băieți de o schioapă îi vezi făcând producțiuni de adevărați acrobați și ziua întreagă se joacă și zburdă, fără semn de oboseală.

Din clipa în care sunt în stare să se țină în picioare, copiii din Japonia își petrec trei sferturi din viață pe stradă, care după părerea pedagogilor japonezi este mediul cel mai bun de educație. Nu poate fi un spectacol mai dragălaș și mai amuzant, decât să vezi pe acești prichindei zglobii, la jocul lor viu, dar totuși lipsit de zgomot. Doi copii japonezi când se întâlnesc în stradă, se salută ceremonios, inclinându-se unul în fața celuilalt, după toate regulile bunei cuviințe orientale, și se invită politicos la joc.

UN COPIL CADE ÎN STRADĂ...

Odată trecând pe o stradă laterală, pe unde circulația era totuși mare, un copil, care mergea în fața mea, s'a împiedicat în kimono-ul său larg și a căzut. Situația părea periculoasă, deoarece pe drum goneau mai multe biciclete, iar din urma lor se auzea claxonul unui automobil. M'am repezit la copil, l'am ridicat pe trotuar și l'am șters de praf, care îi murdărise hăinițele. Atunci am zărit mama copilului, care stătea sub o poartă și privea liniștită scena. I-am predat copilul, mi-am mulțumit foarte politicos, dar din vorbele ei am priceput, că ajutorul meu nu i-a prea fost pe plac. Am întrebat-o mirat, unde am greșit?

Mi-a răspuns zâmbind și răspunsul ei m'a frapat:

„Dacă nu erai străin, nu ridicai copilul. Unul de a-l nostru n'ar face niciodată ca și tine. Copilul dacă cade, trebuie să se ri-

dice singur. Dacă numai o singură dată observă, că îl ajută cineva, întotdeauna va aștepta să fie ajutat. Cel mai important principiu al educației noastre este: copilul trebuie să se obișnuiască să nu conteze decât pe propriile sale puteri. Aceasta cu atât mai mult, cu cât în viață va trebui să procedeze la fel.”

Mai târziu după ce am meditat serios asupra cuvintelor pe cari mi le-a adresat mama japoneză, mi-am dat seamă cât de mult m'a costat în viață împrejurarea, că în copilărie întotdeauna am avut o mână ocrotitoare.

Copiii formează viitorul națiunii. Educația copiilor înseamnă educarea națiunii. Fiecare popor este obligat să-și rezolve problemele din puterile sale proprii. Numai această creștere, care a obișnuit copii să fie independenți de orice ajutor străin, a putut face din Japonia — care secole de-a rândul a rămas în urma civilizației europene și americane — țara, care în cel mai scurt timp a refăcut toate aceste lipsuri și s'a ridicat în rândul marilor puteri mondiale.

CUM SE POARTĂ COPIII JAPONEZI ÎN TIMPUL CUTREMURILOR

Cu prilejul unui cutremur de pământ, atât de dese în Japonia, am avut din nou prilejul să mă conving cât de sănătos și perfect este sistemul de educație al japonezilor. Deși mai multe case s'au prăbușit în ruine și s'au declarat mai multe incendii depe urma cutremurului, n'am auzit copii urlând și țipând, lucru care la noi ar fi fost socotit perfect normal. Dimpotrivă, își dădeau toate silințele, cât numai îi purtau piciorușele, să fie de ajutor celor mari. Purtau sacalele de apă, ajutau la curățirea dărâmurilor și se grăbeau după puțină să dea prim ajutor tovarășilor lor răniți. Fără să îi îndemne cineva, fără să li se ordone, copiii își cunoșteau datoria. Această conștiință a datoriei este un lucru minunat, pe care japonezii nu-l învață, ei se nasc cu această virtute.

FILMELE AMERICANE MIJLOC DE EDUCAȚIE

De multe ori părinții duc cu ei copii mai marișori la filmele americane, care rulează de obicei în Cinematografele cartierului Azakuza. Aceasta cu scopul ca copiii să învețe din filmele americane cum nu trebuie să se poarte un japonez. În timpul scenelor dramatice, cele mai palpitate, asistența rade cu hohote. Pentru japonezii din sală felul de a se comporta al vedetelor americane este de neînțeles, lipsa lor de disciplină sufletească și felul cum exteriorizează sentimentele cele mai intime, pare caraghios.

UN „VIOLENT” SCHIMB DE VEDERI ÎNTRE DOI JAPONEZI

Pentru a ilustra stăpânirea de sine și disciplina de care sunt capabili japonezii în anumite situații, voi povesti următoarea întâmplare la care am fost martor:

La Atami, în această superbă stațiune balneară, am asistat odată la un incident petrecut între doi japonezi. Pe amândoi îi cunoșteam: unul era un avocat cu vază din Tokio, iar celalt un mare comerciant de textile. Cei doi domni japonezi au intrat în discuție din cauza copiilor lor, care se jucau împreună, înălțând zmei de hârtie în văzduh. Ca amănunt deosebit de important țin să precizez, că ambii domni erau buni luptători djiu-djiu și versați în arta japoneză: Karakatté, ceace înseamnă a frânge oasele cu mâna liberă.

După câteva cuvinte repezite și replici corespunzătoare, dar fără nimic jignitor, cei doi japonezi s'au oprit încordați unul în fața altuia cu brațele deschise ca pentru luptă și în privire cu furia taurului întărit. Au trecut astfel câteva minute într-o tensiune fierbinte. Soțiile și copiii celor doi domni erau în apropiere, dar

n'au schițat măcar un gest de amestec în conflict. Curioșii adunați împrejur, așteptau tăcuți dezvoltarea lucrurilor. Tăcerea aceasta a celor doi adversari, a fost mai dramatică, decât dacă s'ar fi năpustit cu cuțitele unul asupra celuilalt, sau dacă ar fi tras din pistoale. Stăteau încremeniți locului și se vedea pe ei că-și încordează

mușchii și voința, concentrându-se atac sau apărare. Apoi dintr'odată cum ar fi cetit unul în mintea celuilalt și-au întors brusc spatele și au plecat în două direcții diferite.

Dintre spectatorii adunați gură n'a răs nimenea și nimănu nu i-a trecut prin minte să creadă, că cei doi au lăsat să se încâierare, și au respirat ușurați, fiindcă își dăduseră prea bine seama, că o bătaie nu termină fără un picior sau mână. Impresia produsă de sfârșitul petrecerii care l-a luat incidentul, a fost o impresie mai puternică asupra asistenței. Le-a învâțat și ei din cele petrecute și trebuie să se comporte un japonez în asemenea situații. — (R. E.)

Sfaturi practice

Transformarea și întrebuințarea hainelor și rufelor vechi

Insușirea cea mai de preț a unei femei, este să fie econoamă.

Aceasta nu înseamnă să se lipsească de tot ce-i este strict trebuincios, stânjenind astfel sănătatea celor de sub îngrijirea ei.

Spiritul de economie însă nu trebuie dus prea departe, căci atunci s'ar transforma în sgârcenie.

Gospodina trebuie să întocmească astfel cheltuielile casei încât, cu mijloacele materiale de care dispune, să îndeplinească trebuințele unui trai bun și îndestulător, economisind și o mică sumă, cât de modestă, pentru timpurile grele — bătrânețe — boală, etc.

Economia în gospodărie se înfăptuește cumpărând lucrurile mai eftine. Pentru aceasta, gospodina trebuie să cerceteze îndeaproape prețurile zilnice de pe piață sau din târgurile săptămânale și apoi să-și facă cumpărăturile spre a nu fi înșelată. Prin această metodă se pot controla și oamenii de servicii.

Tot econoamă se mai numește și aceea care știe să întrebuințeze tot ce are la îndemână în casă ca: rufe vechi, haine, încălțăminte purtată, etc., cari transformate, cârpite, mai pot încă servi.

În cazul când familia este numeroasă, cum se întâmplă mai adesea în gospodăriile nevoiașe, gospodina va căuta să prefacă hainele, rufele, celor mari pentru cei mici, făcând astfel economii.

Astfel hainele părinților sau a fraților mai mari, cu puțină pricepere din partea gospodinei, se vor preface și cârpi pentru cei mici. Din rufele vechi să se facă cămășuțe, cârpe, etc.

Din cearceafurile cari s'au rărit la mijloc, să se scoată fâșia (bucata) rărită, și să se înlocuiască cu altă fâșie bună. Dacă cearceaful e făcut din două bucăți (fâșii) atunci punem părțile dela margine la mijloc; bucata dela mijloc care este uzată (rărită) se scoate și se țiveste, devenind astfel marginea cearceafului. Astfel reparat, cearceaful mai poate încă servi. Cearceafurile prea rupte se transformă în cârpe pentru praf, pentru pahare, cari se țivesc, se orânduiește pentruca fiecare să aibă întrebuințarea ei. Bucățile prea rupte se fac spălătoare; cele destrămate se întrebuințază ca vată, mai ales la sate; pentru aceasta se fierb bine cu leșie, se usucă și se păstrează în cutii, sau învelite bine, spre a fi ferite de praf. Zdrețele cari nu mai pot servi la nimic, se taie cordele, se coase și se țese covoare de cârpe; zestre pentru fetele de măritat.

Din carâmbii ciorapilor se pot face pieptărașe pentru copilași, se câpțușesc mânecile la haine, se fac fețe la papuci de casă.

Motivele naționale dela cămăși, cari încă mai sunt frumoase și bune, se scot și se aplică la cămășuțele copiilor sau se coase mai multe la un loc; astfel cusute se poate acoperi o față de perină, sau se poate pune pe o măsuță.

În cazul când stăpâna casei este bogată și n'are nici copii, atunci e bine și frumos ca lucrurile ce nu-i mai sunt de folos, să nu le arunce sau să le vândă pe nimic; ci mai bine să aline suferințele celor săraci, cari să se folosească de ele.

În acest caz lucrurile cari se dau săracilor să fie reparate și transformate, pentru a se putea folosi de ele.

Încălțăminte, deasemenea, să se facă, dacă e ruptă, pentru a adăposti și umezeală picioarele celor nevoiași.

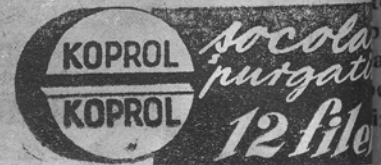
În sfârșit să nu se arunce nimic bucată de stofă, pânză, etc., nimic ce se poate face ceva pentru întreținerea gospodăriei.

CUM SE POATE SCOATE LUSTRU DE LA HAINELE DE STOFĂ CULOARE INCHISĂ SAU DE CULOARE NEAGRĂ

Hainele de stofă ca: paltoane, bărbătești, rochii, pentru a le adăuna ca noi, trebuie să le curăți puțină atenție se pot înlătura multe suri dăunătoare hainelor de purtătură ar fi: diferite pete, rupturi și lustru.

Lustrul se poate scoate astfel:

Mai întâiu se scutură și se perchează hainele de praf, apoi se pregătesc pentru călcat, așternându-se pe pătură și un cearceaf purtat, se pune haina sau rochia, apoi cu o perche înmuiată într'un amestec făcut de ploaie cu amoniac (la un litru ploaie se pune 3—4 linguri de amoniac) se freacă peste tot, insistând mai asupra părților lustruite. Se lasă

Se usuca și apoi se calcă.

Călcatul cu ajutorul unei cârpe ude, pe care muiați-o în apă de ploaie curată, bine stoarsă, se așază deasupra. Fierul fierbinte se trece pe deasupra, foarte ușor, pentruca abia să se dizolve și să-i redea culoarea. Trebuie să ținem fierul până la cârpa, pentru a nu presa stoffa și să prinde lustru. Astfel, călcăm bucata până ce isprăvim haina de lustru. Se pune pe un umăr sau se înșteră spatele unui scaun, unde se lasă să se usucă bine stoffa, care e puțină dela călcat. A doua zi se așază dulap sau într'un loc ferit de praf perind-o cu o bucată de pânză.

În loc de amestecul de apă de amoniac, mai ales când nu avem la îndemână, cum e cazul la țară, se întrebuințază esență de ceai, sau apă dela fasole albă, boabe, care se aruncă.

În atenția abonaților

Administrația ziarului nostru ANEXAT MANDATE POȘTAL pentru toți abonații (chiar și aceia cari au abonamentul în rugăm deci pe toți aceia cari RESTANTĂ să binevoiască să emite cât mai urgent, iar ca abonamentul plătit să-și păstreze datul până la expirarea abonației.

Caete, cărți școlare și literare și tot felul de rechizite școlare puteți procura eftin la librăria

„Kárpátok” R. T.

Kolozsvár, Mátyás Király-tér 29

Telefon: 14-87

Cronica externă :

Situația diplomatică și politică

A început bătălia dela porțile Leningradului — D. Laval părăsește spitalul — America este total pentru sporirea producției de război — Scopul adevărat al călătoriei ambasadorului von Papen — O sugestie americană: Sovietele să ocupe Dardanelele. Conducătorii anglo-saxoni împotriva optimismului exagerat —

...probleme diplomatice sunt în momentul de față la ordinea zilei: Proiectul Extremului Orient și a Turciei. Frontul din Răsărit s'au rărit și informațiile oficiale sunt rezervate în această privință. Germanii cu aliații se pregătesc pentru bătăliile decisive dela Leningrad, Moscova și depe Nistru.

Despre tratativele japono-americeanu se fac declarații nici la Tokio și nici la Washington. Nici dela Ankara nu s'a aflat ceva pozitiv. Se mai amintește, că negocierile dintre Berlin și Tokyo sunt în faza lor inițială și cercurile oficiale sunt rezervați în această privință.

Tratativele dintre Tokio și Washington continuă să constituie un semn de neîncredere. În cercurile guvernamentale din Washington s'ar fi declarat, că în ultimul său mesaj adresat Președintelui Roosevelt, Prințul Kōnoye ar fi propus o soluție. Știrea n'a fost însă confirmată la Tokio. Nici ministrul Hull n'a făcut în ultimele sale declarații nici o referință la acest lucru.

Bud. Tud. anunță, că purtătorul de cuvânt al ministerului de externe japonez a declarat că Japonia dă dovezi de încredere fără limită dar ea nu poate acoperi spațiul Asiei Mari, ca bază pentru economia imperiului. Japonia poate ceda în mod infinit Londrei Washingtonului.

MATERII PRIME IN URSS

DNB transmite din New-York, că Președintele Roosevelt e decis să trimită materii prime în Uniunea Sovietică, fără să se seamă de protestările diplomatice japoneze. Roosevelt a mai hotărât că va spori ajutorul militar acordat Chinei, punând o condiție cu Marea Britanie și Indiile olandeze bariere întinderii spre Sud a Japoniei. Aceasta ar putea astfel să ducă la izolarea completă a Japoniei.

MALAIJA AȘTEPTĂ RĂZBOIUL

La începutul celui al 3-lea an de război guvernatorul Malaiei a vorbit la Singapur la radio. El a spus că al treilea an de război va fi foarte critic. Examinând situația a declarat că războiul a evitat până acum Malaia, dar nu se poate ști cât timp durează pacea.

VON PAPEN

Von Papen, ambasadorul Turciei la Ankara, a sosit pe bordul unui avion în Germania, de unde a plecat la cartierul Führerului.

rerului. Ambasadorul a sosit însoțit de soția sa. El suferă de rinichii și de dinți. După audiența la Führer Von Papen se va supune unei operații, apoi se întoarce la postul său.

Nu se știe, că ce se pregătește în dosul culiselor dela Ankara.

Situația ar putea fi clarificată și prin polemiile de presă, care a eclatat zilele acestea între câteva ziare americane pe de o parte și ziarele și radio din Turcia. Se anunță, că amiralul Sterling, fostul șef al statului major al flotei a făcut declarații în care a pretins ca Turcia să deschidă strâmtoarele în fața flotei britanice, care ar putea opri înaintarea germanilor spre terenurile petrolifere din Caucaz. Dacă Turcia n'ar deschide strâmtoarele, Anglia le-ar ataca cu forța și desigur cu succes, căci situația de azi e mai bună decât în timpul războiului trecut.

SUGESTIA AMERICANĂ

Ziarul „Star“ din Washington cere același lucru și amintește, că puterile europene au împiedecat Rusia să ia în posesia sa Dardanelele. Prima oară cu prilejul congresului dela Berlin, din 1878, a doua oară în 1919 la Versailles. Ziarul american cere ca zona dintre Marea Neagră și Mediterană să se declare liberă pentru toate națiunile.

Contra acestor voci americane se ridică presa otomană și radio Ankara, răspunzându-le foarte vehement. I se reproșează amiralului Sterling că prin pretențiunile sale împinge spre război o țară neutră.

AMICIȚIA TURCO—SOVIETICĂ

Ziarului „Star“ i se răspunde de către agenția oficială turcă:

— Ce motive îndeamnă oare un ziar, din America în afară de război, să întindă flacăra războiului și asupra unor țări pașnice? Ce interese servește articolul tendențios, care încearcă să influențeze raporturile amicale turco-sovietice? Suntem conștienți că astfel de provocări ne produc amărăciuni atât nouă cât și amicilor noștri sovietici.

Se speră că vocile americane nu reflectează întocmai atitudinea engleză. Totuși se presupune, că în Statele-Unite se cunosc planurile țesute la Londra.

TURCIA ENIGMATICĂ

Dacă însă englezii ar încerca în adevăr să ocupe Dardanelele, aceasta ar provoca

în orice caz întinderea războiului. Care ar fi atitudinea Turciei în această privință nu se știe încă. Dar e sigur, că armata germană, care domină actualmente aproape întregul continent, nu se va putea dezinteresă de evenimentele ce s'ar întâmpla în Turcia. Axa nu se va lăsa surprinsă în nici un caz de manevrele inamicului.

LOZINCA LUI ROOSEVELT

Roosevelt are nevoie de lozinci exagerate. De data aceasta lozinca e că național-socialismul amenință cu dominația lumii. Scopul lui Roosevelt e să nimicească național-socialismul și conducătorii lui pentru a subjugă pe germani și pe aliații lor.

**FRANCISC JOSIF
APA PURGATIVĂ**

dezarmându-i. El va pune apoi în locul lor pe cei fără de patrie, pe evrei și pe emigranți, care o să aibe grije ca în Germania să nu se mai poată ridica niciodată sentimentul național, distrugând orice mijloc de apărare a germanilor.

CONTRA OPTIMISMULUI EXAGERAT

Politicienii englezi și americani deopotrivă sunt preocupați de atmosfera ce domnește în cele două țări, acuzând populația de un optimism exagerat, și nefondat.

Brandon-Bracken, ministrul propagandei britanice a atras atențiunea poporului asupra acestui optimism nesănătos. El a subliniat din discursul lui Roosevelt elementele cari recunosc forța excepțională ce o reprezintă Germania și aliații ei.

Maiorul Atlee a vorbit în congresul confederației muncii și s'a ridicat împotriva atmosferei de victorie care a cuprins lumea.

CONTRAPROPAGANDĂ

În cursul acestei „contrapropagande“ care crează dificultăți serioase în calea planurilor de război anglo-saxone, radio Londra insistă asupra greutăților în care se află trupele aliatului sovietic. Ziarele americane susțin că bombardierile germane, cari vor fi terminate acțiunea lor asupra Rusiei se vor îndrepta în cursul nopților lungi spre Anglia.

Ziarele subliniază o declarație a Președintelui Roosevelt, că în viitor se vor lua măsuri pentru apărarea mai eficace a transporturilor americane. Dealtfel astăzi au sosit primele transporturi de benzină la Vladivostok. Vasele americane vor forma de azi încolo convoiuri cari vor fi escortate de vase de război.

Președintele a declarat că se vor lua măsuri pentru sporirea producției, emițându-se noi obligațiuni de împrumut. De azi încolo guvernul nu va mai face investiții în uzine noi, ci va căuta să exploateze uzinele existente spre a obține un randament complet. Lucrătorii vor lucra în trei echipe.

MEXIC

Ag. DNB anunță, că Statele-Unite vor acorda un credit de 50—100 milioane dolari Mexicului, care în schimb va colabora militaricește cu USA pentru emisfera occidentală. În urma intervenției americane Mexicul va relua de curând raporturile diplomatice cu Anglia, cari au fost întrerupte acum 3 ani.

ARGENTINA

Influența Statelor-Unite în America de Sud se observă și în Argentina, a cărei autorități au sechestrat din nou o parte a poștei adresată consulatului general german din Buenos-Aries.

LUPTA LENINGRADULUI

Lupta Leningradului devine tot mai înverșunată și sângeroasă. În oraș continuă activitatea pentru organizarea „apărării civile“. Deasemenea continuă într'un ritm rapid și fortificarea orașului.

În vederea eficacității apărării s'a format un comitet special sub președenția mareșalului Vorosilov. Comitetul are 6 membri și dispune de deplină puteri.

La Moscova s'a interzis circularea pe stradă seara dela ora 10 până dimineața.

BULGARIA

Se șvonește că Bulgaria ar urma să trimită o unitate simbolică pe frontul din Răsărit. Amiralul Raeder de aceia ar fi sosit la Sofia.

PROTEST FRANCEZ

Ambasadorul Franței la Washington a primit pe reprezentanții presei și le-a declarat că va cere o audiență ministrului de externe Hull protestând în mod formal contra propagandei tendențioase care are ca scop să înrăutățească raporturile dintre Vichy și Washington.

LAVAL PĂRĂSEȘTE SPITALUL

DNB anunță din Paris, că De Brinon reprezentantul francez la Paris, venind dela Versailles a declarat ziaristilor, că starea lui Laval s'a îmbunătățit. Fostul prim-ministru va putea părăsi peste două săptămâni spitalul, iar peste vreo 4 săptămâni își va putea începe activitatea. Acum nu se mai publică decât un singur buletin medical despre starea lui. Publicistul Deat e deja în convalescență.

CRONICARUL

Institutul de Educație „Sf. Tereza“ din localitate

Str. Petőfi Sándor Nr. 74.

Pentru anul școlar 1941—1942 vor funcționa în acest institut, în cele mai moderne și confortabile condiții:

Internat pentru elevete dela școlile secundare din localitate.

Cămin pentru studente.

Taxa anuală de întreținere 670 Pengő.

Pentru fiicele de preot 570 Pengő.

Școala cu limbă de predare românească care a funcționat anul trecut în acest institut va funcționa și anul ce urmează. Modul de organizare, funcționare și taxele se vor anunța ulterior.

Internatul se va deschide odată cu începutul anului școlar.

ANUNȚURI PUBLICITATE

PROFESORĂ de Pian primește elevi. Avizați cu carte postală pentru prezentare. Adresa: Opriș Aurelia, Kolozsvár, Irinyi-u. 3.

CAUT spre cumpărare în Kolozsvár, casă mai mică de raport, aproape de centru, plătită în România în lei. Adresa la Administrația ziarului. 338

FRUMOS 2 băieți sau fete, cu masă și locuință, exercitând limba maghiară, germană și română. Kolozsvár, Szondy-u. 46. Banciu.

CAUT spre cumpărare casă familiară sau vilă în Kolozsvár cu plată imediată în România în lei. Adresați oferte verbale sau scrise. Sándor B., Horthy M.-ut 6. 335

ASA TABOVITS salon de pălării s'amutat în Vesselőny 17, intrarea prin str. Kornis, palatul Băncii Românești. 327

CAUT urgent farmacist colaborator, diploma nu este necesară, pentru Borgóprind (Beszterce Naszdöd m.), se cer bune referințe și cunoașterea limbii române. Informațiuni: Farmacia Seidnitzer, Beszterce, Hitlergasse 24.

CUMPĂR baloane de sticlă cu sau fără împletitură. Segesváry & Co., Kolozsvár, Kossuth L.-u. 7. 332

CROITOREASĂ perfectă, soție de funcționar român, caută de lucru, merge și acasă. Adresa la ziar.

CAUT local pentru fabrică, de întindere cea 500—600 m² care să corespundă cerințelor igienice și incendiare. Oferte a se adresa la Ad-ția ziarului sub „Industria dulce“. 336

PREDAU ore de limba maghiară și germană. Adresa la ziar. 337

FUNCȚIONAR român, 27 ani, caută angajare, cunoaște orice lucrări de birou, contabilitate, limba maghiară la perfecție. Adresa la ziar sub „L.“

SUTE DE MII DE ROMÂNI vor ceti Calendarul „TRIBUNA ARDEALULUI“ pe anul 1942

Cel mai bun mijloc de publicitate și reclamă comercială Rezervați din timp spațiul dorit pentru reclamele și publicitatea Dv.

Știri de pe frontul rusesc

Lupte înverșunate pe întreg frontul

Bătălia sângeroasă dela porțile Leningradului este în curs. Incercările bolșevicilor de a trece Niprul au fost respinse. Debarcarea sovietică pe litoralul Mării Negre zădărnicită

Dealungul întregului front luptele continuă cu înverșunare și timpul nefavorabil nu poate stânjeni cu nimic mersul operațiilor. O încheiere uriașă de forțe este în curs la porțile Leningradului, dar este încă prematur să se aștepte o decizie în această luptă. În sectorul central bătălia n'a pierdut din intensitate, bolșevicii atacă cu înverșunare, încercând prin acțiunea lor disperată să descongese celelalte sectoare ale frontului, unde presiunea germanilor și a forțelor aliate devine din ce în ce mai amenințătoare.

Pe Nipru contraatacurile sovietice au fost respinse cu mari pierderi. Tot așa a fost respinsă și încercarea bolșevicilor de a debarca într'un punct pe malul Mării Negre.

Comunicatele sovietice recunosc că în fața Leningradului o bătălie sângeroasă este în curs și trebuie să facă față atacurilor germane, zi și noapte. Bolșevicii pretind că orașul nu este încercuit încă și că vor reuși să rețină pe germani pe linia Novgorod-Leningrad. În schimb postul de radio finlandez a anunțat ocuparea localității Brjansk de către forțele germane, care au reușit astfel să pună mâna pe o importantă stațiune de cale ferată, situată la Sud-Vest de Leningrad.

În Carelia înaintarea finlandeză continuă. Rușii în lipsă de oameni au aruncat aci în luptă unități de marinari din Baltica.

Bolșevicii au suferit în luptele dela 2 și 3 Septembrie pierderi grele

BERLIN, 5. — Agenția telegrafică „DNB“ a fost informată că dealungul întregului front oriental forțele sovietice au suferit în luptele din 2 și 3 Septembrie pierderi imense, în oameni, vehicule și în material de război. Astfel o singură divizie germană a capturat în cursul acestor lupte peste 1000 de autocamioane. (MTI).

Incercarea rușilor de a trece Niprul a fost zădărnicită

— O tentativă de debarcare a bolșevicilor pe malul Mării Negre —

BERLIN, 5. — Agenția telegrafică germană a fost informată, că o formațiune bolșevică de șoc, a făcut în ziua de 2 Septembrie încercări disperate pentru a trece Niprul. Infanteria germană a primit pe bolșevici cu un violent foc de mitraliere. Agresorii suferind pierderi grele, au trebuit să se retragă, fără să ajungă pe malul de Vest al râului.

În regiunea cursului inferior al Niprului, artileria germană a bombardat cu succes deosebit, pozițiile sovietice de comandament situate la Est de Nipru. Numeroase proiectile au lovit în plin depozitele de muniții. Exploziile

au continuat fără întrerupere. Astfel rezistența trupelor sovietice a fost înfrântă.

În noaptea de 2 Septembrie trupele bolșevice au încercat să debarce pe litoralul Mării Negre, ocupat de trupele germane. Sub scutul nopții 5 bărci sovietice încărcate cu trupe însoțite de o canonică și de o vedetă rapidă s'au apropiat de malul mării. Apărarea germană a observat la timp apropierea navelor inamice și a deschis un foc concentrat împotriva lor. Prin salve de mitraliere precise, germanii au silit pe bolșevici să se retragă în grabă. (MTI).

Divizia blindată 108 sovietică a fost complet nimicită

BERLIN, 5. — Cercurile militare germane au comunicat agentiei telegrafice „DNB“ că în sectorul central trupele germane au încercuit după lupte grele de câteva zile, Divizia sovietică blindată Nr. 108, apoi după încercuire au distrus complet această Divizie.

Pierderile bolșevicilor în oameni și material de război n'au putut fi încă evaluate. Trupele germane au capturat numeroase care blindate.

Forțele blindate germane au capturat după evaluările de până acum în aceste lupte 5000 de prizonieri și un imens material de război, între altele 37 tunuri, numeroase care de luptă,

autocamioane, mitraliere și arme automate.

La 3 Septembrie au avut loc în diferite puncte ale sectorului central lupte extrem de înverșunate. În aceste lupte Sovietetele au pierdut 95 care blindate, printre cari 6 tancuri de câte 52 tone. Numai în fața pozițiilor atacate de o singură divizie germană, Sovietetele au pierdut 62 care blindate.

Aviația sovietică a pierdut în zilele de 1, 2 și 3 Septembrie 83, 60 și 86 avioane, în total 229 aparate, în timp ce aviația germană a pierdut abia 9, 2 și 6, în total 17 avioane. (MTI).

CAI FERATE ȘI TRANSPORTURI BOLSEVICE BOMBARDATE DE AVIAȚIA GERMANĂ

BERLIN, 5. (DNB). — Cercurile militare comunică, că aviația germană a distrus în ziua de 3 Septembrie în numeroase locuri liniile de cale ferată Poltava—Charkow și Kiew—Trovary. Cu prilejul bombardării liniei de cale ferată Konotak—Lgov—Kursk—Orjel bombe germane au lovit în plin numeroase trenuri cari transportau trupe sovietice.

Tot la 3 Septembrie avioanele germane au bombardat numeroase vase sovietice. Două

vase sovietice de câte 3000 de tone care transportau trupe au fost lovite în plin și incendiate.

În sectorul de Sud al lacului Ladoga, numeroase vase sovietice au fost lovite de bombe germane. Câteva vase care transportau trupe au fost scufundate imediat, iar altele au fost incendiate.

Avioanele germane au bombardat cu succes campanamentele, concentrările de trupe și pozițiile de artilerie sovietice în peninsula Pescarilor. (MTI).

TRUPELE MAGHIARE ÎN LUPTELE DIN UCRAINA

BUDAPEST, 5. — Agenția telegrafică maghiară anunță:

„Forțele aliate au continuat cu noi succese operațiunile militare în luptele din regiunea Niprului cauzând inamicului pierderi sângeroase.

Formațiunile de honvezi în urma unor lupte

mai ușoare au cucerit o bază importantă și au respins încercarea inamicului de a recuceri această bază. Intre timp trupele maghiare au capturat numeroși prizonieri.

Un grup inamic îmbrăcat în haine civile, simulând capitularea a atacat un detașament maghiar. Grupul inamic a fost complet distrus.

Apărarea antiaeriană maghiară a doborât un bombardier sovietic.

PRIMII VOLUNTARI FRANCEZI PE FRONTUL ORIENTAL

Paris, 5. (DNB.) D. Doriot, președintele partidului poporului francez, a plecat Joi cu primul transport al Legiunii voluntare franceze pe frontul oriental. (MTI.)

FINLANDA A ȘTERS PACEA RUȘINOASĂ DELA MOSCOVA

ROMA, 5. (Stefani.) Ziarul „Messagero“ comentează ordinul de zi dat de mareșalul Mannerheim. Ziarul accentuează, că Finlanda prin faptul că a recucerit Carelia până la vechile frontiere și prin asigurarea libertății sale, a înscris o pagină glorioasă în istorie, stărnind admirația lumii întregi. Pacea rușinoasă dela Moscova a fost ștearsă.

Și celelalte ziare italiene evocă elogios și călduros rezultatele obținute de trupele finlandeze, care se luptă cu eroism. (MTI.)

Armata expediționară japoneză de la Fuceau a fost transportată spre o destinație necunoscută

KANTON, 5. (DNB). — Armata expediționară japoneză din China de Sud a amănuntat unitățile japoneze care au evacuat Fuceau, au fost concentrate pe litoralul Mării Negre și la 3 Septembrie au fost transportate spre o destinație necunoscută.

Teheranul a fost izolat de restul țării

Budapest, 5. Ziarul „Mai Nap“ Din relatările londoneze rezultă, că trupele engleze și indiene au ocupat punctele militare, precum și drumurile spre Iran, care duc spre Caucaz. Trupele engleze au ocupat toate drumurile care duc spre Teheran și au tăiat complet comunicațiile capitalei Iranului cu interiorul țării.

Catedre vacante la Școala Normală de fete din Szamosújvár

La Școala Normală de fete din Szamosújvár sunt vacante ore de matematici, limbă română, limba germană și muzică.

Cererile pentru numire se vor înainta la Biroul de copieri române unite din Kolozsvár.

— Tânărul avocat român dr. IULIU, a deschis biroul avocatului său la Nagyvárad, str. Schubert No. 3. Biroul este în fostă Zsák-utca.

Rezistența eroică a garnizoanelor italiene dela Gondar

— Elogiile ofițerilor britanici adus eroismului italian

ROMA, 5. (MTI.) Rezistența eroică a garnizoanei italiene din Gondar îndreaptă din nou preocupările opiniei publice și a presei italiene spre frontul din Africa orientală.

Ziarele publică în loc de frunte ordinul de zi dat de generalul Nasi, comandantul trupelor italiene din Gondar. Ordinul de zi anunță, că trupele italiene vor apăra orașul Gondar până la epuizarea ultimei

fărămături de pâine, deoarece orașul Gondar a devenit simbolul imperiului italian.

În același timp ziarele italiene reamintesc mesagiul maiorului englez Ringrose către colonelul Gonella, apărător al orașului Gondar, care a accentuat, că mulțumirea și curajul trupelor italiene a fost răsturnat de soldații englezi și îl roagă să înceteze rezistența și să se predă.

Pentru abonații și cititorii TRIBUNEI ARDEALULUI

Prin ordonanța Nr. 4600—1941 M. E. președinția consiliului de administrație a reglementat din nou apariția ziarului, stabilind numărul de pagini pe care le pot utiliza, fixând în același timp și prețuri de vânzare de abonament unitare, pentru toate categoriile de ziare.

Noile dispozițiuni impun ziarului nostru să-și modifice condițiunile de apariție de până acum.

Intervenția direcțiunii noastre pe lângă forurile competente pentru aprobarea ziarului nostru să apară și pe mai departe în condițiunile până acum și să rămână în vigoare prețul de vânzare și taxele de abonament actuale, cu înlesnirile de plată acordate țăranilor, preoților și păștorilor, a rămas fără rezultat. Prin urmare ne vedem nevoiți a cere modificarea condițiunilor legii, modificând apariția și condițiunile de vânzare așa cum ni se cere.

Pentru a servi însă și pe mai departe interesele cetitorilor noștri în același timp a nu lua nici asupra noastră sarcini materiale pe care un moment dat să nu le putem îndeplini, periclitând prin această intervenție singurei gazete zilnice românești ce apare pe aceste plaiuri, căutăm să alegem modalitatea de apariție care să împacă și interesele cetitorilor și să nu lovească nici existența gazetei.

În consecință am hotărât ca începând cu data de 1 Septembrie TRIBUNA ARDEALULUI să apară ZILNIC ÎN 6 PAGINI, urmând în același timp să putem da cetitorilor noștri și interesante cronici săptămânale.

Mărim dimensiunile ziarului, legea ne obligă la următoarele modificări:

VÂNZAREA CU NUMĂRUL: în zi de lucru 10 filleri exemplarul.

ABONAMENTE: 1 lună 2 Pengő 50 filleri, 3 luni 7 Pengő 20 filleri.

Aceste prețuri sunt unitare și legea nu ne permite să acordăm reduceri.

Diferența de preț vom căuta să o suplینim prin îmbunătățirea conținutului și sperăm că cetitorii și abonații noștri vor consimți de bunăvoie la sacrificiul pe care — suntem siliți a-l cere — sprijinind și pe mai departe cu aceeași căldură și dragoste, singurul ziar românesc din Ardeal.

Administrația ziarului „TRIBUNA ARDEALULUI“